

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgulul Inului Nr. 30.
Neserviciile nu se primesc. Manuscrise nu se restituie.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târgulul Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena: H. Haasenstein & Vogler (Otto von), H. Schalek, Alois Herndl, M. Duker, A. Oppel, J. Donnerberg; în Brașov: A. V. Goldberger, Eickmann Bernat; în Frankfurt: G. I. Doube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o soră în jurul pe o colona 8 cr. și 10 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarife și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o soră 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU IV.

"Gazeta" este în fă-care di:
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiunea, piața mare, Târgulul Inului Nr. 30 etagiul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Ună esemplară 5 cr. v. a. sau 15 bani. Atâtă abonamentele câtă și inserțiunile suntă a se plăti înainte.

Nr. 206.

Brașov, Sâmbătă, 19 Septemvre (1 Octomvre)

1892.

Răscumpărarea regaliilor și României.

II.

Am vă arătat, că nobilimea maghiară—căci ea este și ea a fost întotdeauna la sacul cu grăunțele—nu s'a mulțumit cu venitul de pe nouă luni al regaliilor, ci în lăcomia sa și-a vîrît ghiara și în părțile bietilor iobagi. A luat jumătate și din venitul regalului trilar, ce era proprietatea exclusivă a foștilor iobagi, rămânându-le acestora abia a opta parte din întregul venit, ce se cuvea unei comune.

Culmea volniciei și ilegalităților însă o vedem în decisiunea Curiei regesci din Budapesta, din Februarie 1891, prin care vine și dispune, ca nici această a opta parte a sumei de despăgubire să nu se dea la mână foștilor iobagi, ci să treacă în proprietatea comunelor, declarându-o ca avere comună inalienabilă.

Prin această hotărîre a sa, Curia regescă din nou introduce nobilimea maghiară în dreptul de proprietate al foștilor iobagi. Căci deși se dice în hotărîrea Curiei, că interesele acelui capital sunt a se întrebuița în folosul foștilor iobagi, autoritățile administrative unguresci, basate pe puterea dată lor din partea Curiei, întrebuițază astăzi interesele acestui capital în folosul tuturor locuitorilor din comună, prin urmare și în folosul foștilor „nemeși” unguresci, cărora la timpul său li-s'a dat la mână partea cuvenită lor, rămânându ca avere „comunală” singur numai averea foștilor iobagi.

Nici odată și nici într'un stat nu s'a putut comite un atentat mai grav la dreptul privat de proprietate al cetățenilor, de cum este acest monstruos atentat comis din partea Curiei regesci. Fără nici un drept și

fără nici o lege, această supremă instanță judecătorească vine și dispune după propriul său arbitriu asupra bunului privat al foștilor iobagi, care tomai așa este o avere proprie a lor, precum este și averea foștilor nobili unguresci,

Prin această decisiune a Curiei, dreptul de regal al foștilor iobagi s'a pus sub tutorat străin, Românilor li-s'a răpit o avere de decii de milioane și s'a despoiat astfel o mare parte a cetățenilor de dreptul lor de proprietate.

Curia ar fi fost chemată să vegheze singur numai asupra executării legilor, nicidecum însă ea n'a avut dreptul de a aduce hotărîri de felul celei de mai sus, prin care se despoie o parte din cetățeni de proprietatea lor.

În statul nostru însă, poreclit constituțional, nu forurile judecătorești se acomodează după legi, ci chiar din contră, legile se acomodează după interpretările sinistre ale judecătorilor și ale forurilor mai înalte, precum este și Curia.

Prin hotărîrea sa din Februarie 1891, Curia se pune în conflict direct nu numai cu rațiunea, ci și cu toate legile și cu toate ordinațiunile existente până acum în statul ungar. Ordinațiunea ministerului de justiție dela 18 Aprilie 1853 (§ 27), apoi patenta împărătească dela 23 Iulie 1854, cum și articolul de lege 54 din 1868 (§ 423) de-o potrivă declară în terminii cei mai categorici, că dreptul de regal e nedespărțit de dreptul de proprietate și face parte din moșia sau sesiunile urbanele, tocmai așa, precum regalul dela cele dintâi nouă luni ale anului face parte din sesiunile nobilitare; er după codicele austriac (§ 354) și 357, ba chiar și după legea din 1871 (art. 5, § 2), foștii iobagi asemenea drept

au peste moșia lor, ca și foștii domni de pământ.

Cum vine dără Curia din Pesta să confisce prin decisiunea sa regalul foștilor iobagi, care face parte nedespărțită de moșia acestora și care nu numai de jure, ci și de facto a fost în posesiunea lor? Pe ce basă își permite Curia, ca în contra patentei din 1854—care patentă nici printr'o lege nu e abrogată—să despoie o parte din cetățenii statului de averea lor privată și să o împartă cu alții, cari n'au nici un drept la ea? Cum și pe ce basă vine Curia să pună sub sechestru averea foștilor iobagi, ca și cum aceștia ar fi nise minorenii, incapabili de a-și chivernisi averea lor?

Dacă o simplă hotărîre a Curiei este de ajuns pentru a li-se lua foștilor iobagi un drept așa de necontestabil, precum este dreptul lor de regal, atunci cum rămâne cu dreptul de siguranță publică a bunurilor private ale cetățenilor și cine va pute garanta; că într'o bună dimineață nu ne vom pomeni cu vre-o decisiune, prin care să ni-se confisce și moșia?

În viața publică a unui stat nu poate fi o crimă mai mare, ca despoierea cetățenilor de averile lor private. Dacă un atentat la proprietate asemenea celui de mai sus s'ar fi întemplat în defavorul aristocrației unguresci, totă țera ar fi fost în flacări. Față cu noi însă a fost posibilă comiterea acestei înfricoșate volnicii, fără să se fi înscenat măcar un protestul fulminant în contra ei.

Dacă patrioții maghiari și legislatorii țerei tolerază în tăcere și fără nici o genă această procedere anarhică a Curiei din Pesta, ni-o putem explica singur numai din împrejurarea, că cel mai adânc lovit prin ea este poporul român ardelen, în contra căruia

este îndreptată în prima linie volnicia dispozițiune a Curiei unguresci, precum o vom dovedi acesta într'unul din numerii următorii.

CRONICA POLITICA.

— 18 (30) Septemvre.

Ca și fericitul Dr. Eisenbart, — dice „Politik”—așa și contele Apponyi, vestitul conducător al partidei „naționale” maghiare, pte ca să tămăduască, jucându-se, toate bôlele. Cestiunile cele mai grele, înaintea oarora alții stau nedeciși, el le rezolvă cu o mișcare din mână. Cultul față de Kossuth și fidelitatea către rege le intrunesc totă așa de ușor, ca și dreptatea cu asuprirea. Cestiunea matriculelor? Cine vră să facă atata larmă cu această cestiunea de conștiință? Unu, doi, trecerea la statul matriculelor — și e rezolvată. Iuțelă domnilor, nu vrăjitoria. Cestiunea de naționalitate? Dăr cine vorbește de bagatelul acesta? Un mic hocus-pocus cu puteri centrifugale și centripetale, constatarea faptului ne mai auditu, că adeocă, când o direcțiune e întărită, cea contrară a acesteia se slăbește, pe lângă aceasta apoi consiliul ingenios, ca Maghiarii să-și solidifice conștiința de sine, ca și când ei în această privință n'au făcut mai mult decât le-a stat în putință: și toți nemaghiarii se vor strădui, ca să fiă primiți între Maghiari, și cestiunea naționalităților este rezolvată. Tote aceste depind dela iuțelă, nu sunt fermecătorii. Un bărbat de stat, care se da cu totul frumoșii conștiințe, că el nu poate veni în pozițiune, să și schimbe țoria sa sură în o viață verde, pte ca să-și permită luxul la așa ceva. Dăr deocă sôrtea îi va fi atată de ostia contelui Apponyi, ca să-l aducă la vînta visurilor sale, la portofoliul de ministru președinte, atunci el va dovedi, că cu mijlocele sale a ajuns acolo la fine, unde er trebui să înceapă cu ele.

Diarul apponyist „Budapester Tagblatt”, vorbind despre sosirea împăratului Vilhelm în Viena, se încercă a se scusa față de acesta, cu privire la aceea,

„FOILETONULU GAZ. TRANS.”

Fiorella.

De Svatopluc Cech.

(Fine.)

Vladimir dede un splendid ospet. Vinuri rare străluceau în pabare. Fiorella se înfăntase! Er noi fii reci și serioși ai nordului ne topirăm la răsuflarea caldă a sudului; asudam, glumeam și ne șicanam, ca nise copii.

Intr'adevăr fu un moment de mare perplesitate, când Don Jouanul nostru rugă pe Fiorella să i dea o mică sărutare.

„Unchiul D-tale de sigur, că permite.”

„Ah, la ce!” rise Fiorella, aruncându o privire asupra unchiului ei, a căruia bărbă era confundată într'o batistă de mătăș și care în momentul acesta arăta în mod drastic față dormitândă a nevinovăției.

Dăr fără de veste se posomoni față

Fiorelle, din ochii ei dispără luciura veselă de mai înainte. Ea șopti cu voce schimbată: „Dără trebuie, atunci mă voi conforma voinței D-tale, d-le! Dăr mai înainte trebuie să ascult o mică istorică.”

„Oh, măcar o întregă Iliadă!”

Fiorella, punându-și fruntea pe mână, istorisi astfel:

„Când eram mică, d-lor, nu aveam conștiință încă de funia încordată. Ce e drept atunci purtam deja aripi de gaz pe umeri, dăr acestea erau numai aripiore — aripi de ânger și fluturi, pe cari aveam să-i reprezentez. Atunci aveam mamă, care mă iubea și mă dragostea de dimineață până seara.

Adeseori, când mă îmbracă în garderoba noastră de teatru, mi plutesc înaintea privirilor mele, scumpa ei imagine. Imi aducă aminte, ca ce îngrijire și iubire mă îmbracă ea pentru reprezentațiunile teatrale. Oare întregi se ocupa cu această, ca și când ar fi împodobit o mică principesă pentru cea dintâi serbare la curte. Ea mă dragostea,

spunându-mi fel de fel de nume dulci și dându-mi fel de fel de bombone. Și în fine sta cu mine înaintea oglindei, mă sëruta pe ochi și striga: „Ângerul meu! Ângerul meu!” Era acesta ore un ângeraș! Bucle negre pe frunte, aripi aurii la umăr și gara pliuă de bombone! Nu era acesta ridicul, domnilor? Dăr mama mea nu era dispusă pentru risu. Adeseori, foarte adeseori, simțeam în astfel de momente pe fruntea mea o pictură ardețore și audiam suspinul: „Sërmana, sërmana mea fetiță!”

După ce eram îmbrăcată, mă învălea ca pe un giuvaer prețios într'o manta oaldă de lână și apoi în brațe mă ducea la teatru.

Odată mă aduce erăși în așa mod în templul de lemn, pe care o cetate italiană îl construise pentru arta noastră. Se ddea o feerie sublimă, pe care directorul nostru o arangiașe cu un lux fabulos, cu ângeri, draci, nori și flori. Această reprezentațiune și acum imi apare ca unul diure visurile cele mai

înfricoșate ale vieții mele. Imi aducă aminte de toate detaliurile. Mama, după ce mă binecuvântă, mă aședă într'o grupă de amorezi înaintea scenei. Cortina se ridică încet. Capetele nenumărate ale publicului apăreau ca nise valuri undulătoare și muginde. Mă uitai împrejur. Ce privește farmecătoare! O mulțime de grupuri cu aripi strălucitoare presărate cu aur și înmiate într'un noian farmecător de lumină! Recunoscu pe mama. Ea sta în corul ângelilor căduți cu perul despletit și cu nise aripi mari tremurătoare. Ca în totdeauna așa și acum erau ochii ei mari și tristi îndreptați asupra mea. Aplause frenetice sguđuiau casa ușor construită. Aceste prelungiri durate farmecului nostru, în care trebuim să reprezentăm o societate petrificată.

În fine dispără farmecul: Mă ridică recădură, capetele plecate se ridicară, trupurile se recreară printr'o mișcare liberă. Ea păși înainte și mă uitam asupra publicului. Dintr'odată acesta fu cuprins de o mare iritare, ca și când o

că cum se tracteză Germanii în Ungaria. Numita fôia asigură, că Ungurii n'au nici o animosităte în contra Germanilor și în contra Germaniei (Fôia apponyistă se vede, că și a uitatŭ cuvintele „Nix daics!“ devenite proverbiale în pressa maghiară. — Red.) și decă se întemplă ică colea câte ceva în contra Germanilor, acăsta este o urmare a relei și pârinitorei administrațiunii, de care se plângŭ Ungurii, în toamai așa ca și Germanii, Sârbii și Românii. Diarulŭ „Politik“ observă la acestea următoarele: Numita fôia trebuie, că are o ciudată noțiune despre onôrea propriei țeri, când față de unŭ monarchŭ streinŭ, declară administrația de rea și pârinitore și prin mijlocul acesta oeroă se scuse unŭ rēu internŭ, ca și când monarchul strein, fiindcă e împăratŭ germanŭ, ar fi avēndŭ unŭ ôrecare protectoratŭ asupra Germanilor din Austro-Ungaria. Dér asta-i trēba Maghiarilorŭ; noi avemŭ atâta de observatŭ, că afirmarea despre aceea, că Ungurii suferŭ din cauza urmărilor relei guvernări, ca și celelalte naționalități, este neadevărâtă. Nemaghiarii au a se plânga în contra tractărei nelegale și vătămătoare, deôrece suntŭ tractați de cãtră administrația, ca și unŭ elementŭ streinŭ, care trebuie să fiă nimicitŭ cu tôte mijlocele de opresiune. Cumcă Germanii opunŭ o rezistență neînsemnată sēu se légă directŭ cu Maghiarii și se maghiarisează, acăsta nu pôte influința de loă drepturile celorlalte popôre din Ungaria.“

*
Cu data de 26 l. o. se depeșeză din Montauban: Conte de d'Haussonville, repretantulŭ contelui de Parisŭ, a dișŭ la banchetulŭ regalistilorŭ, că aceștia suntŭ supuși Papei pentru totŭ ce privește credința și moravurile, dér nu credŭ că Papa pôte să le fi ordonatŭ să renunțe la speranța de a vedē restabilindu-se monarchia; persistă cu tăria în rezistența lorŭ respectôasă și filială. Oratorulŭ afirmă, că partidulŭ regalistŭ este indestructibilŭ; reamintese ideile contelui de Parisŭ asupra guvernului monarchicŭ; elŭ declară, că regalității și catolicii raliați republicei vorŭ putē merge în înțelegere la alegerile viitoare, decă nu se cere dela ei renunțări la carŭ nu vorŭ consimți nicădată; până atunci regalității vorŭ îndoi ardôrea lorŭ. Oratorulŭ termină protestândŭ în contra ideii, că republica este fundată în Franța în modŭ irevocabilŭ. — O altă depeșă din Paris spune, că diarele conservatore, deși laudă discursulŭ d-lui d'Haussonville, exprimă totuși unŭ ôrecare scepticismŭ în privința declarațiunilorŭ sale asupra viitorului monarchiei. Diarele republicane dițŭ, că nici unŭ discursŭ nu pôte de acum înainte să reinvieze monarchia, care e în agoniă.

SCIRILE ȚILEI.

— 18 (30) Septemvre.

„Eugăciunea reginei“. Sub titlulŭ acesta „Budapesti Hirlop“ dela 29 Septemvre scrie unŭ articolŭ de fondŭ în care se dițe, că fôia din Bruxella, „Independance Belge“ împertășese, din isvorŭ autenticŭ, următôrea scire: „Se dițe, că regina Elisabela (impăratăsa Austriei), care de prezentŭ se află în Gôdöllŭ și care totdeuna a fostŭ amioă a constituției maghiare din 1848, a în sârcinatŭ pe măestrulŭ de curte br. Noposa (vechiu amioă alŭ „gubernatorului“) să scrie lui Kossuth o epistolă amicală în care să amintescă și aceea, că regina Ungariei a ținutŭ în 19 Septemvre din incidentulŭ țilei născerei sale (a lui Kossuth) o missă pentru elŭ. Fiindcă fapta a cēsta a reginei Ungariei nu se pôte uni cu obiceiurile curții, pressa semi-oficioasă va combate în modŭ hotărîtŭ acăsta scire, dér pentru acăsta ea rămâne în tôte forma adevărâtă, fiindcă s'a datŭ din cercurile ineseși ale reginei“. Până acum nu s'a desvîntitŭ acăsta scire. Numita tōiă își sfîrșese articolulŭ dițendŭ cãtră ministri, fișpanii și fisolgăbirii maghiari, că în cultulŭ lui Kossuth nu este nealitate și că suntŭ mai sinceri și mai drepti față cu regele aceis, carŭ conducŭ nesticatŭ pe poporulŭ maghiarŭ la Kossuth, deoatŭ aceia, carŭ despartŭ de cãtră tronŭ pe veneratorii lui Kossuth. — Sapienți sat!

—x—

Sosirea principelui moștenitorŭ românŭ la Sinaia. Luni, 14 Septemvre v., M. S. Regele Carolŭ, însoțitŭ de d-nii ministri Carp și Olănescu și de adjutantulŭ sēu de serviciu, a mersŭ în trăsură la Predele spre a primi pe A. S. R. Principele Ferdinand, care se reintorcea dela Coburg, unde petrecuse 3 sēptmăni pe lângă Augusta Sa Logodnică A. S. R. Principesa Maria de Marea-Britaniă. Trenulŭ sosindŭ la ôrele 4 jum., M. S. Regele îmbrățișă în modulŭ celŭ mai căldurosŭ pe Alteța Sa Regală și, după ce se întreținŭ cât-va timpŭ cu d-nii ministri, carŭ L însoțise, precum și cu persoanele presinte, se urcă în trăsură cu Alteța Sa Regală și se reintorse la Castelulŭ la ôrele 6.

—x—

O nouă secțiune a Ligei s'a înființatŭ în 13 Septemvre c. în Oltenița, avēndŭ ca președinte pe D. C. Gâlca, ér în 6 Septemvre s'a constituitŭ altă secțiune în Ostrov, avēndŭ președinte pe D. P. Oprea.

—x—

Nouă mantale pentru soldați. Ministeriulŭ nostru comunŭ de rēboiu a luatŭ dispozițiunŭ, ca să se introducă în armată nouă mantale pentru soldați, fiindcă mantalele carŭ se folosescŭ acum pré suntŭ bătătore la ochii inamicului în

urma introducerei pravului fără fumŭ. Va fi de lipsă, ca armata să capete astfel de mantale, cari să aibă o coloră mai puțină suriă. „Pester Lloyd“ scrie, că s'au și pregătitŭ deja câte-va bucăți din nuanța a cinoi deosebite colorŭ.

—x—

Archimandritulŭ Isaia Persiceanu, fostŭ superiorŭ alŭ capelei române din Parisŭ, a fostŭ alesŭ stărețŭ alŭ mănăstirei Neamțului din România.

—x—

Esamene de voluntari. Ni-se scrie din Graz următôrele: La divisiunea VI de infanteriă (brigada 11 și 12 Graz-Klagencfurt) s'au ținutŭ esamenele de oficerŭ dela 21—27 Septemvre n. Dintre 79 voluntari aspiranți de oficerŭ în rezervă, șapte inși au făcutŭ cu precelință esamenulŭ. Intre acești 7 se află și unŭ tînărŭ românŭ cu numele Augustŭ Paul.

—x—

Teatru germanŭ în Brașovŭ. Sâmbătă în 1 Octomvre se va începe seria de reprezentații teatrale de cãtră trupa d-lui Eugen Berger, cu comedia în 4 acte „Falsche Heilige“ (Sfinți falși), de Oscar Blumenthal.

Îngrijirea de sêracii Brașovului.

(Fine.)

Viindŭ acăsta propunere la desbatere în anulŭ 1889, comunitatea a amănatŭ din nou pertractarea, însărcinândŭ comisiunea să facă o nouă conscripțiă despre toți sêracii Brașovului. Comisiunea, urmândŭ îndatorirei, a constatatŭ 700 de sêraci, mai multŭ decâtŭ în anulŭ 1887 cu 213, însă a constatatŭ și aceea, că 130, din acești sêraci nu aparținŭ la Brașovŭ, ér alții au emigratŭ. Totuși a prezentatŭ socotēla cheltuelilorŭ de ajutôre pentru 700 sêraci și a propusŭ ajutôrele următore: Sêraci 450 de sêraci pe di à 8 or. facŭ 13140 fl. Și pentru 250 orfanŭ sêraci pe di à 6 or. facŭ 5475 fl. Suma 18615 fl. După acăsta propunere au eșitŭ cheltuelile anuale pentru sêraci mai mari cu 7037 fl. decâtŭ mai înainte. De aceea propunerea s'a respinsŭ și érăși s'a amănatŭ, mai alesŭ ca să nu se speseze pentru birou și pentru îngrijitorŭ de sêraci 1405 fl. În anulŭ următôrŭ comisiunea a propusŭ: sêracii carŭ nu aparținŭ la Brașovŭ și cei ce suntŭ prin România să nu se ajutoreze lunarŭ și să nu se mai dea pensiunŭ de milă (Gnaden-pension) vêduvelorŭ de funcționari de profesori și de preoți din fondulŭ sêracilorŭ în suma de 1583 cãoi din cassa comunei și în acestŭ casŭ vorŭ mai lipsi numai 200 fl. v. a. Nică acăsta propunere nu s'a primitŭ.

La 14 Ian. 1890 comunitatea a amănatŭ a 5 a ôră atătŭ propunerile comisiunei, câtŭ și ale magistratului cu aceea, ca să se tipărescă mai întēiu totŭ operatulŭ și să se împartă membrilorŭ.

În Februarie 1890 s'a prezentatŭ operatulŭ și regulamentulŭ pentru sêraci, tipăritŭ. La pertractare însă comunitatea a 6-a ôră l'a amănatŭ din motivulŭ, că în locul consiliilorŭ provêdute în regulamentulŭ pentru sêraci, să se recere tații de vecini. Aceștia aparținēndŭ poliției s'a recercatŭ căpitănatulŭ poliției să-și dea părerea. Fiindcă tații de vecini, nu suntŭ provêduți în legea comună din 1886 ministeriulŭ ung. de interne nu i-a recunoscutŭ, de aceea Magistratulŭ a raportatŭ comunității în anulŭ 1891, că tații de vecini nu se potŭ lua în considerare.

Totŭ în anulŭ 1891 la întevnirea comisiunii Magistratulŭ Brașovului a propusŭ comunității, ca proiectulŭ de regulamentŭ pentru ajutorarea sêracilorŭ, să se primescă și să se pue provisorŭ în pracsă pe doi ani de țile. Comisiunea permanentă și alți membri au propusŭ, ca îngrijitorii sêracilorŭ (Armenpfleger) să nu fiă cu onorarŭ. Aceste propunerŭ în anulŭ 1892, fără a se desbate, viindŭ a 3-ôră la pertractare ageră s'a amănatŭ cu aceea, că cestiunea e prea plicțisitoare.

Pentru ședința comunității din 26 Augustŭ (8 Septemvre a. c.) fiindŭ anumitŭ hotărîtŭ regulamentulŭ, ce vine la pertractare, ca primulŭ obiectŭ, s'a pusŭ la ordinea țilei: ajutorarea sêracilorŭ din Brașovŭ și s'a pertractatŭ în modulŭ următôrŭ. D-lŭ referinte Oscarŭ Alesius cetesce propunerea magistratului și din motivulŭ, că membrii comunității au primitŭ proiectulŭ tipăritŭ alŭ regulamentuluiŭ pentru ajutorarea sêracilorŭ, se privesce ca ceditŭ. Președintele pune la ordine pertractarea elaboratului în genere. D-lŭ B. Baiulescu din motivulŭ, că de 11 ani se trăgăneză acăsta cestiune însemnată și obligată de legea comună; din motivulŭ că elaboratulŭ este cunoscutŭ membrilorŭ și din motivulŭ că epidemia amenință a veni și la noi, să propagă prin necurățenia și din lipsă de nutremētŭ corșpunștorŭ de care suferŭ sêracii, propune a se primi elaboratulŭ în genere și a trece la desbaterea lui specială. D-lŭ Dr. Ed. Gusbeth vorbesce cu focŭ în contra propunerii magistratului, din motivulŭ că comuna are afacerŭ cu multŭ mai importante: casarma de honveți, canalizarea apei, abatoriu ș. a., și că cauza de îngrijirea sêracilorŭ nu esistă, că ei se primescŭ la spitalŭ și în Siechenhaus și din motivŭ că esistă neînțelegerŭ între naționalități (Zerfahrenheiten), propune a se amana pertractarea pe timpŭ nedeterminatŭ. Uimiți au rămasŭ unii membri față de acăsta propunere, deôrece în 11 ani pertractându-se cestiunea, nimenea n'a dișŭ, că sêracii suntŭ provêduți, și consemnările magistratului arată pe cei ce suntŭ ajuturați și pe cei ce nu suntŭ. De aceea d-nii: fisic, Iosef Fabrișius, Dir. V. Bo-

scințieă electrică ar fi alergatŭ dela unŭ corpŭ la altulŭ, se ridicară dintr'odată tôte capetele și tôte acele priviri nenumărate se îndreptară, reunite într'o singură privire, asupra scenei. Mi-se părea, ca și când acele s'ar fi topitŭ într'o singură privire, o privire de orôre și de grôză! Vêqui o flacără, — o flacără mică, care șerpua la marginea norilorŭ făcuți din gaz. Ceea ce se întemplă în momentulŭ următôrŭ, este imposibilŭ de descrisŭ. Tropotulŭ a mii de picidore, unŭ sgomotŭ, ca și când întrēga construcțiune s'ar dērēma, o fugă nebună a ômenilorŭ, carŭ se imbulzeau cu furiă în fundulŭ amfiteatrului într'unŭ întunerecŭ chaoticŭ, ér pe bină vêrtejulŭ nebunŭ de figurŭ inaripate, copii, ce plâneau, culise surpate, o plôia de flori de hârtiă, sdrențe falfăinde, — o larmă infricșată, și unŭ sgomotŭ îngrozitorŭ! Unŭ momentŭ stătui încremenită în acestŭ valŭ-vêrtejŭ. Deodată simții, cum douș brațe tremurândŭ mă cuprinsēră și mă ridicară repede ca și fulgerulŭ. Erau mâinile scumpei mele mame. Ea alergă peste scenă

peste ruine și dērămături, ținēndu-mē strinsŭ alipită de sinulŭ ei, cu capulŭ plecatŭ, cu pērulŭ despletitŭ și cu aripile mari falfăitoare. Acum nu mai sēmăna de loă cu unŭ ângerŭ cădutŭ, — acăsta era icôna unui ângerŭ protectorŭ, plinŭ de o iubire nemărginită de mamă! Deodată fui orbită de o lumină puternică. Privii împrejurŭ: aripile mamei se transformară repede ca fulgerulŭ într'o pară de focŭ, flacără îi incunjură capulŭ. . . Nu știu, ce s'a întemplatŭ mai departe. Mai târziu aflai, că ce e dreptŭ, flacără de pe bină a fostŭ stinsă, dér că totuși a răpitŭ mai multe victime din personalulŭ nostru. Intre acestea era și bieta mea mamă. Ea zăcea în agoniă pe patulŭ din mansarda, în care locuiamŭ. Mâna ei, tremurândŭ cu convulsione, zăcea pe bucele mele și în ochii ei se schimba lumina consciinței cu foculŭ frigurilorŭ.

Ea privea spre usă, ca într'o așteptare nerăbdătore. Din când în când se ridica, asculta și șoptea, punēndŭ degetulŭ pe buzele ei uscate: „Tăcere, elŭ vine!“

Eu ascultai, dér nu se audea nici unŭ sgomotŭ.

„Elŭ vine de sigurŭ“, dișe după aceea mama cu unŭ tonŭ plinŭ de convingere. „Elŭ vine. Elŭ era în teatru și a vădutŭ foculŭ. Elŭ șie totŭ, ce s'a întemplatŭ. Elŭ șie că suntŭ pe patulŭ de môrte, că suut în miseriă și că n'am pe nimenea, căruia să îi încredințezŭ îngrijirea asupra ta, mai înainte de a închide ochii. Vei avē multŭ bine dela elŭ. Fiorello! Elŭ e bogatŭ, fôrte bogatŭ. Elŭ te va scôte din moiră, în care te-ai confundatŭ. Cum mă iubea. În ghenunchi mă rugă pentru o sârutare. A fostŭ prima sârutare, ce am datŭ unui bărbatŭ.“

Ea plângea tare. Apoi începŭ din nou să se îndoiască. „Pôte nu vine!“

Ultima sâră sosi — vocea ei slăbea din ce în ce, ochii i-se stingeau, ér umbra morții se lăsa peste piepelle ei — ea își ridică trupulŭ și ascultă.

„Nu, elŭ nu vine!“ șopti ea cu tristeță. „Ași fi voitŭ să-lŭ vedŭ încă-odată înainte de môrte și să îi aducŭ aminte

de prima sârutare. Ascultă, Fiorello — știu, că momentulŭ acesta nu se va stinge din memoria ta. Cu timpulŭ vei înțelegere totulŭ. Când te va ruga vre-odată cu lingușire vre-unŭ bărbatŭ să-i dai o sârutare, adu-ți aminte, că așteptamŭ și n'a venitŭ. Și spune aceluia, care te va raga pentru o sârutare de amorŭ, povestese-i, ceea ce mi-s'a întemplatŭ mie și despre cea din urmă sēră a mea — că am așteptatŭ și elŭ n'a venitŭ.“

După ce dișe acestea răposă sērmana mea mamă. — Ei, d-lorŭ, vedeți, că onorezŭ ultima ei voință?

Ea tăcu. Pe obrazii ei se rostogoliră nise lacrămi cristaline în josŭ pe buze. Eramŭ adēncŭ emoționați. Vladimiri îi apucă mâna, pe care o duse încetŭ la buzele sale — apoi șopti amicului sēu în urechiă: „Ai câștigatŭ!“

Apoi scôse giuvaerulŭ din cutiă și dându lŭ Fiorellei, dișe:

„Ei, acum e timpulŭ, să-ți spunŭ motivulŭ, care m'a făcutŭ să te invitŭ în

I. Hubes, vorbesc că trebuie să fie ceva pentru ajutorarea săracilor. În fine doresc, ca confesiunile să primim ajutor de la comună și să îngrijim de ei; alții vorbesc să nu se formeze burocratismul, să nu se dea salariu ajutorului săracilor. D-nii adv. C. Schell și Cr. Hintz propun și se prezintă: elaboratul se re'napoiază magistratului, pentru ca în scurtă timp să se facă o nouă propunere după principii următoare: Ingrijitorii de săraci să nu fie salariați; să nu se provadă bugetul comunală (Suppen-Anstald) pentru săraci, și să nu fie burocratismul, cancelarilor anume pentru săraci. Va să zică, să amână pertractarea de a 9-a oră. Când va mai veni înainte nu șom, deoarece referințele s'a declarat, că e prea ocupat, era membrii comisiei și-au dat demisiunea.

Așadar din vorbiri a răsuflat: că deocare o parte din săraci sunt provăduți, și fiindcă săracii din Brașov sunt puțini, nu reclamă, nu fac rău, s'a conchis, că toți sunt provăduți cu ajutor, și ce împoartă săracii naționalităților? — Având în vedere însă, că venite anume pentru săraci sunt 11,558.78; că suma anua'ă pentru provăderea săracilor ar fi de 13,305.26, că banii cari se dau la văduve de funcționari, ca Guadenpension de 1583 pe an trebuie să se dea din bugetul comunei și nu de la săraci, și că spesele biroului, de 1405, să nu se prevadă; rezultă în acestă caz, că banii sunt de ajuns, d'ar voință nu este a se ajuta săracii.

Am accentuat și accentuăm, că legea comunală art. XXII din 1886 § 145 îndatorază pe fiecare comună a îngriji de toți săracii ei și a nu i lăsa să cerșescă. Consemnările magistratului arată, că partea cea mai mare de săraci din orașul nostru nu sunt ajuturați. Urmază d'ar, că în sensul legii să fie ajuturați.

In fine încă ceva. Legea pretinde, că săracii să fie opriți de a cerși; de-aci urmază și postulatul, ca comunele să îngrijescă de ei. Ei bine, nu se gândesc reprezentanții comunei, că ce mare anomală este în aceea, ca pe de-o parte, în sensul legii, să opresc pe săraci a cerși, și pe de altă parte să nu-i ajutoare precum prescrie legea.

Ar fi de dorit ca membrii comunității să se intereseze mai mult de rezolvarea acestei chestiuni importante, care se trăgăneză, cum s'a d'ist, de atâția ani.

Un membru al comunității Brașovului.

Kossuth despre sancțiunea pragmatică.

Din incidentul jubileului lui Kossuth s'au dat la Turin mai mulți deputați maghiari din partida independentă.

ceroul nostru. Noi trei cavaleri de tristă figură am cădută jertfă farmecului frumosei și a artei d-tale. Primesc de la noi cu plăcere o mică dovadă despre admirațiunea noastră și o modestă amintire la s'ra noastră.

Când Fiorella privi prețiosul giuvaer, fața ei se însenină și ochii ei luceau de o bucurie copilărească. Ea puse frumoasa diademă pe cap și o purtă în triumf prin cameră.

Ea alergă la oglindă strigând: „Ah ce frumos! Aur și mărgăritare! Ce podobă! Uite unchiule, ce frumoasă sunt!”

Deodată se opri în fața noastră, ca și cum ar fi stat pe funia întinsă și cu ochi lucitori și veselă, d'ise:

„Totuși, permiteți-mi d-lor, ca pentru acestă dară frumosă, să vă dau la fi-care din d v'astră câte o frumoasă sărutare!”

Acestora li-a spus Kossuth, că documentul original al sancțiunei pragmatice, nu există. Kossuth întorcându-se apoi către Thaly Kalman d'ise:

Cine este acum moștenitorul de tron al Ungariei? Când a murit presupusul moștenitor, Rudolf, mi-am pus întrebarea, că mai stă acum pretenzența la tron? Ungaria primescă clironomia liniei femeesci, care s'a stabilit de către sancțiunea pragmatică privitoră la posesiunea provinciilor ereditare ale casei habsburgice. De la împăciuire încoace multă s'au ocupat în Ungaria cu chestiunea sancțiunei pragmatice. Corect! Ordinile Ungariei s'au estins de fapt, în 1793, legea și asupra liniei femeesci. Dacă au hotărât astfel, până când este așa, așa va fi! D'ar acum se ivesc întrebarea, că unde este sancțiunea pragmatică? Înainte cu câțiva ani, amicii mei din Ungaria, au scris lui Ludovic Thaloczky, care se află la archiva din Viena, să bine-voască a căuta exemplarul ei original. D'ar mă rog, și elu răspuns n'a decăt, că nu este, n'ăv'edut, căci ea e numai un *Haus-gesetz*, deși, mă rog frumos, *Haus-gesetz* urile nu pot să liciteze corăna Ungariei. Ochii omenilor, cari trăiesc, trebuie să vadă, unde este sancțiunea pragmatică — fiindcă d'eu, în *Corpus Juris* nu e introdusă această *Haus-gesetz*. Este adevărat, că după părerea lui Albert Aponyi, chestiunea aceasta s'a dilucidat în 1867, d'ar, mă rog, eu am scrutat bibliotecă, ca să vedd sancțiunea pragmatică, d'ar n'am putut da de ea și cred, că n'au vădut'o nici acia, cari în 1867 au primit'o în dreptul de stat ungară ca punct de mâncare și ca basă de drept, și acum susțin, că chestiunea sancțiunei pragmatice s'ar fi dilucidat în 1867. *Sancțiunea pragmatică este falsificată*. Hormayr, dacă bine imi aducă aminte, vorbesc în volumul alt doile alu operii sale numită *Anemonen*, despre istoria acestei falsificări. Aceasta nu este o istorie pre plăcută, d'ar ca faptă, nu p'ote să intereseze pe Ungaria din punct de vedere de drept. Pe Ungaria, în special, o interesează numai aceea, dacă în faptă așa este? D-V'astră ați put' pretinde, ca originalul ei să se depună în archiva țerei. Acesta ar fi cel mai plăcut lucru din câte puteți pretinde.

Cestiunea română și pressa brasiliană.

Diarul italianesc „*L'operaio Italiano*”, din Buenos-Aires, în numărul său de la 23 August publică următorul articol, pe care îl dăm ca o dovadă de chipul cum judecă până și Americanii, cari pot fi obișnuiți până la ună ore-care punct cu sălbătăciile triburilor omenilor sălbateci.

Sub titlul îndoit: „*Frații noștri români și persecuțiunile Ungurilor contra Românilor*”, numita foia scrie în loc de frunte următoarele:

Se primesc sciri prin telegrame și diare venite din România, că mai multe milioane de Români, cari locuesc în Transilvania (Austro-Ungaria), sunt persecutați în mod barbar și tenace de către Unguri.

Copii sunt răpiți cu forța sălbatecă din brațele părinților lor, pentru ca să urmeze la școlile unguresc cu scopul de a fi desnaționalizați.

Românii de rassa latină suferă o selăvia atât de mare, încăt nici în timpurile antice nu se vedesc asemenea casuri de barbarie.

Românii n'au lege, nici drepturi, nu li-se permite nici să vorbescă; ei sunt oprimați de Unguri, rassa Hunilor, care a ajuns la putere la finea secolului XIX.

Românii sunt prizonieri, sunt vexați, torturați de Unguri, fără ca să se potă apăra contra acestor sălbătăcii.

In fața acestui fel de barbarie, pe care o suferă frații lor, Românii independenți au recurs la meetinguri patriotice pentru a protesta contra abuzurilor, cari se comit de Unguri contra civilizațiunei.

In ziua de 14 Iunie în toate orașele și satele României s'au intrunit Românii pentru a face proteste vii contra actelor de brigandaj comise în Transilvania de Unguri.

In prima linie figurează studenții dela universitățile din Bucuresci și Iași, apoi persoanele cele mai respectabile ale României, și o mulțime enormă de popor însușit de cel mai înalt simțământ de patriotism, pentru a protesta într'un chip demn contra atrocităților unguresc.

Acastă ramură a rasei latine din România și din celelalte țeri vecine trebuie să fie conservată neatinsă, pentru ca în viitor să potă fi obstacolul populelor mării puteri a Rusiei.

In interesul tuturor populelor și pentru pacea întregi Europe, trebuie să se pună odată capet unei sălbătăcii printr'o stabilitate de civilizațiune complectă și actelor acte de brigandaj într'un secol recunoscut de totă lumea, ca secolul luminei.

Concertul Traian Mureșianu.

Dintre foile locale mai serie despre concertul baritonistului nostru și foia maghiară „*Brasso*” de la 27 Sept., care d'ice între altele:

Prin concertul său de Sămbătă, baritonistul Traian Mureșianu a deschis în mod plăcut sezonul din est an alu concertelor de aior. Concertistul, care deja cu ani de zile înainte de asta a fost recunoscut, ca cântăreț diletant cu o voce de rară putere, de astă-dată a cântat simpatios și a arătat, înaintea unui public numeros, rezultatul studiilor sale musicale făcute de mai mulți ani în Viena. Debutul lui peste tot a succes și prin fragmentele luate din operele „*Hans Heiling*” a lui Marschner, din „*Carmen*” a lui Bizet și din „*Regele Lahore*” a lui Massenet precum și prin câteva cântece, a secerat un succes meritat. Vocea lui Mureșianu e destul de tare, deși nouă ni-se pare, că cu prețul dibăciei tehnice organul său și-ar fi pierdut ceva din forță; elu cântă însă cu mai multă gust și cu o pricepere mai oaptă, ca mai înainte, d'ar se alipsece prea mult de exemplele date de măestrii săi și așa în predarea sa pare adese ori a cânta pre o dulcătă și manierată. Publicul a primit foarte simpatios cântarea sa, rechemându-l de repezite ori și n'au lipsit nici cununele de lauri.

Foile din Sibiu încă aducă recenziuni asupra acestui concert.

In „recenziunea” sa, „*Tribuna*” de la 27 Sept. n. c., după ce înșiră punctele programei, d'ice despre baritonistul român:

Domnul Traian Mureșianu, care dispune de o voce (bariton) mediocră și-și face încă acum școlă musicală, p'ote fi mulțumit de interesul cel viu ce l'a arătat publicul din Brașov față cu prestațiunile d-sale. Căci se adunase lume multă și alésă, Români și străini la concert. Bunăvoința cu care fu primit concertantul se manifesta în aplause sgomotoase și în două cununi ce se oferiră din public. Am înțeles, că debutul de față alu domnului Traian Mureșianu ar fi începutul unui turneu artistic, ce ar avé de gaud să aranjeze în orașele mai mari românesc din Ardél și în România. Noi șocim, că ar fi în defavorul domnului Mureșianu a face acest turneu înainte de ce și-ar fi terminat studiile musicale, căci ați încă prea se simte diletantismul în cântarea domniei lui. Cu o stăruință de fer și o școlă bună p'ote să ajungă la rezultatul dorit. Noi îi urăm cele mai bune succese.

Eată acum și critica corespondențului musical alu diarului „*Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt*” de la 30 Septemvre:

Sămbăta trecută a dat în Brașov d-lu Traian Mureșianu, cu concursul d'șorei Leontina Gärtner și a d lui profesor Rudolf Lassel, un concert bine cercetat. Tănerul artist, care, înă pe când studia sculptura în München, a făcut studii musicale sub E. Gura, a primit acum în cei doi ani din urmă prin d-lu Johann Ress în Viena, instrucțiune perfectă în cântare și s'a prezentat ca cântăreț format publicului orașului său natal, a căruia simpatie și o câștigase mai dinainte ca diletant dotat cu o bună voce. Putem să-i predicem d-lui Mureșianu, care este în ajun de a păși pe scenă, un viitor frumos, p'ote însemnat. Organul său, un bariton puternic, de un timbru bărbătesc și cu

o estindere de două octave, arată școlă cea mai îngrijită încăt privește intonarea, vocalizația, întrebuintarea registrului, pronunțarea și coloratura. In coloratură d-lu Mureșianu ne-a surprins cu deosebire: ună trilleră așa de perfectă în tonurile de sus și de jos de o potrivă atrăgător, este o raritate între baritonisti. Programa a fost interesantă și a cuprins, afară de câteva cântece germane și române, mai ales bucăți de operă, dintre carl accentuăm aria din „*Hans Heiling*”: „*An jenem Tag*”.

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.”

(Serviciul biurolui de cor. din Pesta)

Budapesta, 30 Septemvre. In cercurile politice predomină părerea, că sesiunea delegațiunilor va dura cu totul 25 de zile. Opozițiunea ține de necompetență de a se debate afacerea matriculelor cu privire la Curia română, în delegațiuni, deocare cestiunea această aparține exclusiv în parlament. Comisiunea financiară, probabil își va termina pertractarea asupra bugetului până la finea sesiunei delegațiunilor, așa încăt debatarea bugetară se va pute începe în camera deputaților, pe la începutul lui Noemvre.—La persoana aceea, care a murit în spitalul din barace, nu s'a găsit nici un „comma bacillus.”

Belgrad, 30 Septemvre. Scirea despre izbucnirea colerei în Serbia, este neadeverată.

Berlin, 30 Septemvre. Consilierii comunali au ales pe primarul Zelle, de primariu suprem al orașului.

Paris, 30 Septemvre. Scirea, că Liebknecht ar fi fost espulsat de ministrul de esterne, este neadeverată.

Londra, 30 Septemvre. Diarul „*Times*” anunță, că Sultanul se simte adenc vătamat prin nota rusescă. Densul va accentua în răspunsul său, că lui îi stă în drept să guverneze asupra supșilor săi, după cum îi convine, și va respinge sfaturile rusesc.

Belgrad, 30 Septemvre. Consilierul de stat Alimpie Vasilievici, a fost numit ambasador în Petersburg.

DIVERSE.

O mare revistă maritimă. Congresul Statelor-Unite a decis ca înainte de deschiderea expozițiunei universale din Chicago să aibă loc la New-York o mare revistă maritimă, la care va participa nu numai marina americană, d'ar la care vor fi invitate toate puterile navale din lume. Pentru a pune în esecție această măsură, ministrul de marină își propune de a concentra la New-York toate vasele de războiu ale Statelor Unite, chiar acele cari se găsesc în porturile cele mai îndepărtate; și președintele a invitat toate națiunile, cari posedă o marină de războiu, de a se reprezenta la revistă. Intâlnirea e dată pentru 6 Aprilie în strimțora din Hampton, Virginie, de unde flota se va îndrepta spre New-York.

Curșul pieței Brașov

din 30 Septemvre st. n. 1892.

denote românesc	Ozmp.	9.47	Vënd.	9.49
argintă românesc	"	9.45	"	9.50
napoleon-d'or	"	9.48	"	9.52
ara turcesc	"	10.48	"	10.75
varia. fonic „Albina” 8%	"	101.	"	—
imperial	"	100.—	"	101.—
imperial	"	9.65	"	9.68
albini	"	5.55	"	5.60
table rusesc	"	117.—	"	—
mărci germane	"	58.20	"	58.65
discontul 6—8% pe an				

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena

din 29 Septembrie a. c. 1892

Table with financial data including Renta de aură 4%, Renta de hârtie 5%, Imprumutul căilor ferate ungare, etc.

Table with financial data including Renta de argintă austriacă, Renta de aură austriacă, Losuri din 1860, etc.

Cancelaria advocaților

Nicolae Strevoiu și Ioan Lengeru

dela 28 Septembrie 1892 se află în

Têrgul Cailor Nr. 6.

Casa în care se află bolta de liquer numită la „Pește”.

927,3-3.

Avisul d-ilor abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primit diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa noului și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.”

De închiriat.

în maerul Blumena Nr. 199 pe unul și mai mulți ani sunt:

de acum încolo:

- 1) Podul fabricii de ulei ca magazin de bucate; 2) Magazinele lănăriei;

Informațiune mai de aproape se dă în

Cancelaria Eforiei școlare în edificiul gimnasiului român din grăverii suburbiului Scheiu.

824-9.-28

Table with medals and diplomas: Viena 1873, Medalia pentru merit., Budapesta 1885, Dipl. de onore., Agram 1891, Diplomă de onore., N.-Palanka 1887, Med. de anr., Dipl. de onore Londra 1878.

Iosif Csik

c. și r. escl. priv.

Prima fabrică de Syrmier Portland-Cement și vară-hydraulic în BEOCSIN.

Biroul-Central și depositul: Budapesta, V., Rudolfsquai 8, recomandă onor. d-ni didari și arhitecți, întreprinderilor de construcții, proprietarilor, comitetelor rurale și bisericesci, precum și onor. publici doritorii de a clădi, propriile sale fabricate în

Portland-Cement și vară hydraulică,

cară se liferăză totdeauna în calitate escelentă. — Prețuri curente și informațiuni se trimită la cerere punctuală.

Table with medals and diplomas: Paris 1876 med. de bronz., Keeskemét 1872 med. de argint., Neusatz 1875 med. de aură, Szeged 1878 med. p. merit, Triest 1883 med. de aură.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Mai 1892.

Large table with train schedules for various routes: Budapest-Predeal, Predeal-Budapest, B.-Pesta-Arad-Telus, Telus-Arad-B.-Pesta, Copșa mică-Sibiu, etc.

Nota: Numerii încadrați cu linii grise însemnăză orele de nopțe.